

PRÁVO NA SPRAVEDLIVÝ SOUDNÍ PROCES – PROBLÉM SOUDŮ, KTERÝ JE JINDE V NAŠÍ SPOLEČNOSTI VYŘEŠEN.

VÁCLAV KAMARYT

Právnická fakulta Masarykovy univerzity, Česká republika

Abstract in original language

Právo na spravedlivý soudní proces je nevyřešený problémem soudů, jako institucí zajišťujících výkon jedné ze složek státní moci. Je zajímavé, že ve většině ostatních oblastí života naší společnosti tento problém vyřešen je. Aby tomu tak bylo i při výkonu té složky státní moci, které se říká soudní, stačí málo. Stačí dodržovat základní filosofická pravidla platná pro právní vědy, dále pak uvědomit si vývoj, který lidstvo prodělalo od dob rozpadu prvobytně pospolné společnosti a k tomu důsledně dbát na dodržování teorie dělby moci jako základního teoretického postulátu fungování demokratické společnosti.

Key words in original language

Stát, soudy, spravedlivý soudní proces, státní moc, teorie dělby moci, člověk, společnost, jedinec, práce, kvalitní práce, nekvalitní práce.

Abstract

The right to a just lawsuit is an unsolved problem of law courts as institutions providing for the execution of one of the components of the state authority. It is interesting that in most other spheres of life of our society this problem has been solved. To provide for this also in the execution of the component of the state authority which is called juridical, little will do. It is sufficient to keep the basic philosophic rules valid for jurisprudence and further to realize the development which the mankind has gone through since the times of primitive communal system, and in addition to that, to be very particular about in keeping to the theory of separation of powers as the basic theoretic postulate of a democratic society functioning.

Key words

State, law courts, just lawsuit, state authority, the theory of separation of powers, person, society, individual, work, high-quality work, low-quality work.

1. ZÁKLADNÍ FILOSOFICKÁ PRAVIDLA

Zmínil jsem se, že jednou z podmínek odstranění dlouhotrvajících soudních sporů je požadavek na respektování základních filosofických pravidel platných pro práci v oblasti právních věd.

O jaká pravidla jde?

2. SPOLEČENSKÁ PODSTATA ČLOVĚKA

Za základní považují pravidlo, které vychází z Aristotelova poznatku, v němž řekl, že člověk je tvor společenský a potřebuje společnost k zajištění svého bytí....¹⁾

Tento poznatek pak J. J. Rousseau rozvedl dále, když pravil, že člověk je tvor společenský a bez společnosti není schopen uspokojovat svoje potřeby na takové úrovni, na jaké je uspokojuje tím, že žije ve společenství s jinými členy svého druhu.²⁾

Z uvedených poznatků pak vyplývá příkaz, který ukládá povinnost respektovat společenskou podstatu člověka.

Pokud budeme respektovat tento fakt, pak si musíme přiznat, že žít v kolektivu lidí je právem každého člověka. Právem, které existuje objektivně a nezávisle na existenci toho kterého, jedince. Vztahuje se tedy ke každému člověku jako k příslušníkovi určitého živočišného druhu a nikoliv pouze ke konkrétní osobě. Právo žít v kolektivu lidí tak můžeme označit za jedno ze základních lidských práv.

Člověk však nežije v kolektivu samoučelně, ale proto, že mu život v kolektivu umožňuje lepší uspokojování jeho potřeb. Lze tedy tvrdit, že potřeba a možnost lepšího uspokojování potřeb je objektivním a na konkrétním jedinci nezávislým motivem sdružování se lidí do kolektivu, přičemž lepší uspokojování potřeb je podmíněno spoluprací jedinců v rámci daného kolektivu lidí. Vzájemná spolupráce pak umožňuje, aby se jednotliví členové daného kolektivu ve své snaze uspokojit svoje potřeby, zaměřili jen na jednu jedinou činnost.

Jednotliví členové daného kolektivu lidí tak nezajišťují svoje potřeby v celém rozsahu, ale zaměřují se jen na určitou činnost a její výsledky nabízejí ostatním členům daného kolektivu za to, že oni budou svojí činností uspokojovat ostatní potřeby každého jedince.

Každý jedinec určitého kolektivu lidí tak vystupuje ve dvojí pozici. Jednak vystupuje jako určitý konkrétní jedinec, který žije v daném kolektivu proto, že činností ostatních členů daného kolektivu budou jeho potřeby uspokojovány na úrovni, jaké by nikdy nedosáhl, kdyby si všechny svoje potřeby uspokojoval sám. A jednak vystupuje v pozici anonymní součásti daného kolektivu, jejímž úkolem jako části daného celku je uspokojovat potřeby každého jeho jednotlivého člena.

Každý člověk, který žije v kolektivu, má tak jako osobnost právo na to, aby jeho potřeby byly kolektivem jako celkem uspokojovány na úrovni odpovídající dosaženému stupni poznání přírody a ekonomickým možnostem daného kolektivu lidí a současně jako anonymní člen daného kolektivu má povinnost svojí činností přispívat

k uspokojování potřeb ostatních jedinců daného kolektivu na výše uvedené úrovni.

Opět. Jde o objektivně a tedy na konkrétním jedinci nezávisle existující právo. Lze tedy tvrdit, že právo na uspokojování potřeb na úrovni odpovídající dosaženému stupni poznání přírody a ekonomickým možnostem daného kolektivu rovněž patří k základním lidským právům.

3. VZTAH PRÁVA, POVINNOSTI A ODPOVĚDNOSTI

Formuloval jsem nově dvě základní lidská práva, přičemž při zdůvodňování druhého jsem se zmínil o právu jedince na uspokojování potřeb a o povinnosti kolektivu uspokojovat potřeby daného jedince.

Dotkl jsem se tedy jednoho ze základních vztahů platných všude v právu. Jde o vztah. Právo, povinnost a odpovědnost.

Každé právo obecně je spojeno s povinností dané právo vykonávat určitým způsobem a s odpovědností za to, že dané právo bude daným způsobem vykonáváno.

Tato vazba však neplatí v oblasti základních lidských práv. V této oblasti se stále mluví jen o právech a svobodách. O povinnosti vykonávat práva a svobody určitým způsobem a o odpovědnosti za to, že práva a svobody daným způsobem vykonávány budou, jsem dosud neslyšel.

Porušení vztahu práva, povinnosti a odpovědnosti v oblasti základních lidských práv je tak jednou z příčin jejich špatného uplatňování obecně a v jejich rámci i práva na spravedlivý soudní proces.

A obráceně. Důsledné dodržování vazby mezi právem, povinností a odpovědností i v oblasti základních lidských práv je jednou z cest, jak úroveň respektování práva obecně a v jeho rámci i práva na spravedlivý soudní proces v naší společnosti zlepšit.

Začněme třeba tím, že Listinu základních práv a svobod doplníme o povinnost vykonávat každé právo určitým způsobem a o odpovědnost za to, že každé právo bude daným způsobem vykonáváno a přejmenujme ji na Listinu základních práv, svobod, povinností a odpovědnosti.

4. STANOVIT, PODLE JAKÉHO ZÁKLADNÍHO PŘÍSTUPU KE ZKOUMÁNÍ DANÉHO PROBLÉMU PŘÍSTUPUJI.

Jako další pravidlo bychom měli dbát na to, abychom měli jasno v otázce, jaký základní přístup k vědeckému bádání zaujímáme.

Zda ve svém zkoumání preferujeme bytí nebo vědomí. Jinak řečeno. Zda vycházíme z teorie, že člověk pouze poznává a přizpůsobuje svým potřebám to, co existuje objektivně a nezávisle na jeho vědomí, nebo zda vycházíme z teorie, že vše, co existuje, stvořilo nějaké vědomí.

Význam tohoto pravidla vysvětluji na příkladu hledání odpovědi na otázku, co bylo dříve, zda slepice nebo vejce?

Na tuto otázku existují dvě odpovědi. Jedna říká, že dříve byla slepice, protože ta snáší vejce a druhá říká, že dříve bylo vejce, protože z něho se vylíhne kuře. Obě odpovědi, i když si vzájemně odporují, jsou zdánlivě spolehlivě zodpovězeny. Jejich slabinou však je, že neodpovídají na otázku, kde se vzala slepice, resp. vejce?

Uvedená otázka se ve své podstatě ptá na to, jak vznikl život? Pro vznik života máme dvě základní teorie. Jedna říká, že život vznikl postupným vývojem od jednoduchých forem života až po formy složité. Druhá říká, že život stvořil Hospodin.

Pokud budeme při hledání odpovědi na položenou otázku vycházet z teorie o postupném vývoji života, pak musíme vyjít z faktu, že podle této teorie se nový, geneticky změněný, jedinec neobjevuje tak, že se přemění již žijící tvor. Z pohledu této teorie vzniká nový, geneticky změněný, jedinec výhradně tak, že se objeví v zárodku. To znamená, že podle této teorie se život začal vyvíjet od jednoduchých forem ke stále složitějším, až vznikli obratlovci a v jejich rámci i ptáci. V rámci ptáků se jeden druh začal stále více měnit ve slepici až jednoho dne pták, který byl velice podobný slepici, ale slepicí ještě nebyl, snesl vejce a v něm byl zárodek slepice.

5. Z TOHOTO POHLEDU TEDY BYLO DŘÍVE VEJCE.

Pokud však budeme vycházet z předpokladu, že život byl stvořen Hospodinem, pak nám nezbude, než připustit, že Hospodin stvořil dospělé jedince schopné se dále množit. Musel tedy stvořit slepici, která pak snesla vejce.

6. Z TOHOTO POHLEDU BYLA DŘÍVE SLEPICE.

Opět máme dvě zcela protichůdné odpovědi. Jde však o odpovědi logicky zdůvodněné. Jediné, co je v tomto případě nutné vyřešit je otázka jak vznikl život, protože odpověď na otázku co bylo dříve, zda slepice nebo vejce je odvislá právě od vyřešení otázky vzniku života.

A tak je to i s hledáním odpovědi na ostatní otázky. Např. i hledání odpovědi na otázku co je a kde se vzal stát je ovlivněno výše uvedeným pravidlem.

Pokud budu vycházet z teorie, že vše existuje nezávisle na člověku a člověk to jen svými smysly poznává a upravuje podle svých potřeb, pak musím připustit, že i stát musel existovat daleko dříve, než ho byl člověk schopen vnímat a i nadále existuje i nezávisle na vůli člověka.

V tomto případě pak bude stát území potřebné k uspokojení potřeb a vznikl v okamžiku, kdy první živý tvor dokázal uhájit určité území před ostatními predátory.

7. MLUVIT V TOMTO PŘÍPADĚ O LIDECH A ORGANIZOVANÉM NÁSILÍ NEMÁ SMYSL.

Pokud však budu vycházet z předpokladu, že stát vznikl až v důsledku vědomé činnosti člověka, pak vyvstane řada názorů a návrhů na to, jak by měl stát být definován. Vznik pak bude rovněž datován různě. Oboje v závislosti na zvolených kritériích.

Ať zvolíme jakékoliv řešení, v každém případě musíme začít s odpovědí na otázku. Podle čeho člověk stát utvořil? Zcela si ho zcela vymyslel, nebo ho jen převzal odjinud a upravil si ho podle svých představ a tužeb?

8. ZÁKAZ PERSONIFIKACE

Další pravidlo, které je nutné při řešení našeho problému respektovat, je Hobbesem formulované pravidlo, které jsem nazval „Zákaz personifikace“. Hobes ho formuloval, když řekl, že vědě škodí, když se jména těl dávají vlastnostem a jména vlastností se dávají tělům.³⁾ Jako příklad nesprávného spojení, pak uvedl spojení „církve se vlévá“.

Domnívám se, že není potřeba příliš složitě vysvětlovat fakt, že církve není objektivně (tedy nezávisle na vůli člověka) existující subjekt schopný vlastního volního jednání. Církve nemá vlastní vědomí, a proto nemůže vědomě jednat. Nemůže tedy dělat nic, co by se dalo nazvat vléváním. A protože není ani ovládána fyzikálními zákony, jako např. voda, nemůže se vlévat ani na základě fyzikálních zákonů. Proto je spojení „církve se vlévá“ špatné.

Termín „Církve“ je jen člověkem vymyšleným termínem označujícím určitou skupinu lidí.

To samé platí i pro soudy. Soudy také nejsou objektivně (tedy na lidské vůli nezávisle) existujícím subjektem. Ani soudy tedy nemohou být spojovány s něčím, co může nastat jen jako důsledek vědomého jednání.

A protože v lidské společnosti mohou vědomě jednat jen lidé, je nutné i právo na spravedlivý soudní proces přestat spojovat s anonymní a nepoznatelnou bytostí nazývanou soudy, a je nutné si uvědomit, že právo na spravedlivý soudní proces je porušováno výhradně lidmi. A to lidmi, kteří si jako svůj podíl na celospolečenském uspokojování

potřeb jedinců v rámci daného kolektivu (tedy občanů našeho státu) vybrali povolání soudce.

9. PŘESNÁ DEFINICE POJMŮ

Dalším z Hobbesem formulovaných pravidel je pravidlo, které jsem nazval „Pravidlo přesné definice pojmů“. Hobbes ho definoval slovy, když řekl, že věda začíná tak, že se přesně vymezí význam jednotlivých slov a z nich se pak utvářejí úsudky.⁴⁴⁾

Pro právní vědy však toto pravidlo nestačí. Je ho potřeba poněkud konkretizovat. Při tom je nutné vycházet z obecného faktu, že právní normy jsou pravidla, která člověku říkájí, jak se má chovat. Proto je nutné za každým použitým právním termínem vždy vidět přesně definované lidské jednání.

V našem případě to, v návaznosti na dříve uvedené, znamená, že právo na spravedlivý soudní proces je jen jiným termínem pro právo na kvalitní práci lidí, kteří vykonávají tu složku státní moci, které se říká soudní.

Uvedené konstatování vychází z poznání, že člověk může uspokojovat svoje potřeby jen prací. I soudci tedy musí pracovat. A pracují tak, že vykonávají jednu ze složek státní moci – moc soudní.

Pokud tedy soudní spory trvají příliš dlouho, pak je to možné jedině proto, že soudci odvádějí svoji práci nekvalitně, na úrovni, která neodpovídá možnostem naší společnosti.

Porušují tedy nejen naše základní lidské právo na výkon státní moci v souladu se zákonem a na spravedlivý soudní proces, ale porušují i právo na uspokojování potřeb na úrovni odpovídající možnostem našeho státu.

Porušují tak hned nejméně tři naše základní lidská práva a to mají být jedním z garantů zákonnosti v tomto státě.

Na posledně uvedené právně filosofické pravidlo pak navazuje pravidlo, podle něhož je nutné stejné lidské jednání nazývat stejně.

Důvodem je skutečnost, že člověk naprosto běžně používá pro stejná lidská jednání různé termíny. A to platí i pro oblast tvorby práva.

Např. skupinu lidí, kteří se sdružili za účelem realizace společných zájmů, jednou nazýváme občanské sdružení, jindy politická strana, církev atd.

Při respektování pravidla stejně nazývat stejně dospějeme i k následujícímu zjištění.

Ve vztahu k základním lidským právům mluvíme o právech. V ust. § 87 zákona č. 6/2002 Sb., o soudech a soudcích se píše, že kárným proviněním je mimo jiné i zaviněné porušení povinností soudce.

Vezmeme-li v úvahu fakt, že za zaviněné porušení povinností je potřeba považovat i nerespektování zákona soudcem a dále i fakt, že v ust. § 329 zák. č. 40/2009 Sb., trestního zákoníku je lidské jednání, jehož podstata spočívá ve výkonu pravomoci způsobem odporujícím jinému právnímu předpisu s cílem někoho poškodit, způsobit mu těžkou újmu nebo opatřit sobě nebo jinému neoprávněný prospěch, označeno za zneužití pravomoci úřední osobou, tedy za trestný čin, pak bychom, s využitím terminologie použité v Listině, měli skutečnost, že soudce je za takové jednání odpovědný jen kárně, nazvat právem soudce na to, aby nebyl trestně stíhán za svoje jednání, které je v trestním zákoníku označeno jako trestný čin.

A takové právo všichni lidé zcela jistě nemají. Při tom se v čl. 1 Listiny praví, že lidé jsou svobodní a rovni v důstojnosti i právech.

Než přikročím k dalšímu bodu, považuji za nutné upozornit na to, že já ve svém bádání vycházím z priority bytí. Tedy z toho, že člověk žije v nějakých objektivních podmínkách svého života, ty poznává a přizpůsobuje je svým potřebám. To platí i pro právo. I právo je v mém pohledu pouhým odrazem konkrétních poměrů života dané společnosti lidí, a promítají se do něho potřeby a touhy těch, kteří obsah práva stanovují.

10. RESPEKTOVAT VÝVOJ V LIDSKÉ SPOLEČNOSTI

Proto tvrdím, že s řešením problémů s právem na spravedlivý soudní proces nám může pomoci i pohled na vývoj lidské společnosti.

Lidská společnost se na této planetě objevila v důsledku vývoje jako společnost živých tvorů, kteří úrovní svých vědomostí nijak zvlášť nepřevyšovali ostatní živé tvory.

Člověk žil pro to, aby žil a po ničem jiném netoužil.

Z přírody získával právě jen to, co potřeboval k přežití prostě proto, že víc toho získat nedokázal.

Lidská společnost v této době byla společností rovnoprávných a majetkově a mocensky nerozdělených lidí.

Postupem doby však člověk získával o okolní přírodě stále více nových a nových poznatků a to mu umožnilo získat z přírody víc, než jen to, co potřeboval k přežití.

Krátce na to si uvědomil, že může majetek, který v danou chvíli pro přežití nepotřebuje, schovat na doby pozdější. Tak postupně začal hromadit majetek.

Na to navazovalo majetkové a později i mocenské rozdělení lidské společnosti.

Lidská společnost se tak postupně přeměnila ze společnosti rovnoprávných, majetkově a mocensky nerozdělených lidí na majetkově a mocensky rozdělenou společnost nerovnoprávných lidí.

Klasickým příkladem je římská otrokářská společnost.

Novému stavu ve společnosti bylo nutné přizpůsobit i do té doby existující právní řád.

Bylo nutné přeměnit právní řád prvobytně pospolné společnosti, který chránil především člověka a život na právní řád otrokářské společnosti, jehož cílem měla být především ochrana majetku.

11. NOVÉ POMĚRY VE SPOLEČNOSTI SI TEDY VYŽÁDALY I NOVÉ POMĚRY V PRÁVU.

Poznávání přírody člověkem pokračovalo dál. Otrokářský řád byl nahrazen řádem feudálním, ale protože proces uspokojování lidských potřeb nezaznamenal větších změn, byly i změny v právu jen nevýznamné. Chudý a bezmocný člověk přestal sice být pouhou věcí, ale stal se jakýmsi příslušenstvím půdy. Na jeho osobní postavení v rámci společnosti to však nemělo podstatnější vliv.

Poznávání přírody člověkem i v této době pokračovalo a člověk učinil jeden z největších objevů v procesu uspokojování svých potřeb. Přišel na to, že může proces zhotovování jednoho výrobku rozdělit na řadu jednoduchých a na sebe navazujících operací.

Tento objev byl velmi významným zásahem do procesu uspokojování potřeb, protože otevřel cestu ke vzniku tovární výroby. Zpočátku šlo o manufaktury a později pak o tovární strojovou výrobu.

Továrna. To je něco zcela jiného, než půda. Továrnu nechá člověk postavit tam, kde je to pro něj nejvýhodnější, zatímco půda je vázána na určité předem dané místo.

Přechod na tovární strojovou výrobu tak vyvolal potřebu osobního osvobození chudého a bezmocného člověka z jeho závislosti na majitelovi půdy.

Když chtěli majitelé továren získat politickou moc na úkor majitelů pozemků, museli na svoji stranu získat i chudé a bezmocné a proto do svého programu zařadili i taková hesla jako rovnost, volnost, bratrství. Tedy základ základních lidských práv.

Tak se do starého a potřebám chránit především majetek uzpůsobeného právního řádu dostal zcela nový prvek. Dostala se do něj základní lidská práva, jejichž cílem bylo a je chránit především člověka a jeho život.

Na tento zcela nový prvek však nebyl právní řád jako takový připraven a ani dodnes nebyl tomuto stavu přizpůsoben. Mocní v této souvislosti připustili jen takové změny v právu, které byli nuceni připustit proto, aby na svoji stranu získali chudé a bezmocné.

Pozdější vývoj v rozšiřování katalogu základních lidských práv pak byl opět jen výsledkem bojů mezi bohatými a mocnými a chudými a bezmocnými.

V žádném případě nešlo o přestavbu práva na stav, který by odpovídal novým poměrům v lidské společnosti. Poměrům existence sice majetkově a mocensky rozdělených, ale právně rovnoprávných lidí.

Proto je současný právní řád nesourodou směsicí starého a potřebám chránit majetek uzpůsobeného právního řádu a nových, potřebám chránit člověka, uzpůsobených prvků.

S tím jsou pak spojeny i problémy v aplikaci práva v naší současné společnosti. Včetně problémů s příliš dlouhými soudními spory.

Proto je jedním ze způsobů, jak tyto problémy odstranit, potřeba dokončit přestavbu práva tak, aby právo odpovídalo daným odměrům v lidské společnosti.

12. TEORIE DĚLBY MOCI.

Problém našeho soudnictví spočívající v příliš dlouhém a problematickém vedení soudních sporů však nesouvisí jen s výše uvedenými změnami ve společnosti a zaostáváním právního řádu za nimi.

Problém našeho soudnictví souvisí i s překrucováním základního teoretického postulátu výstavby a fungování demokratického právního státu.

Souvisí s překrucováním teorie dělby moci.

Teorie dělby moci je teoretický postulát, který vznikl jako bezprostřední reakce na tehdy panující poměry v lidské společnosti, v nichž stál v čele státu jediný a nikomu na zemi neodpovědný člověk, který veškerou moc soustředil ve svých rukách.

Byl člověkem, který stanovoval pravidla, podle nichž se měli ostatní lidé chovat, rozhodoval o jejich aplikaci do života společnosti a v konečné fázi řešil i spory v dané společnosti vznikající.

To vytvářelo předpoklady pro svévoli a nezákonnost v práci těch lidí, kteří zajišťovali chod daného společenství lidí – daného státu.

Za této situace nebylo rozhodujícím kritériem hodnocení práce státních úředníků dodržování zákonů, ale prosazování vůle panovníka. Proto byla nezákonnost v jejich práci do jisté míry tolerována. Hlavní bylo, že chránili zájmy panovníka.

Tak vznikla představa všemocného a nepostižitelného státního úředníka.

A tento stav hodnocení práce státních úředníků a představa o jejich nepostižitelnosti se zachovaly dodnes.

Je nasnadě, že se takový stav ostatním lidem nelíbil a dodnes nelíbí, a proto hledali a i téma dnešní konference je toho důkazem, že i nadále hledají návod, jak danému stavu předejít.

V minulosti dospěli k poznání, že tzv. „státní moc“ se skládá ze tří relativně samostatných složek - moci zákonodárné, moci výkonné a moci soudní – a že soustředění všech tří složek do jedné rukou je základní podmínkou absolutistického, nebo chcete-li totalitního, způsobu řízení lidské společnosti.

Proto byla vypracována teorie, podle níž je nutné zajistit nezávislost výkonu jednotlivých složek státní moci na sobě navzájem a současně i zajistit možnost jejich vzájemného ovlivňování, jehož cílem by bylo zabránit tomu, aby jedna složka státní moci získala převahu nad ostatními. Možnost vzájemného ovlivňování byla nazvána „Systém brzd“.

Teorie dělby moci tak není jen o nezávislosti výkonu jednotlivých složek státní moci na sobě navzájem, ale je i o existenci brzd, které mají zabránit tomu, aby jedna složka státní moci získala nad ostatními převahu a tím si vytvořila předpoklady pro nastolení totalitního způsobu vlády.

Jaký je stav u nás ve vztahu k soudům?

Ústava v čl. 81 obsahuje text, podle něhož soudní moc vykonávají nezávislé soudy.

Zákon o soudech a soudcích však v ust. § 1 obsahuje text, který říká, že soudnictví v České republice vykonávají nezávislé soudy.

A zde máme základ problému. Ústava vychází z teorie dělby moci a obsahuje požadavek nezávislých soudů, jen pokud jde o výkon té složky státní moci, které se říká soudní. Zákon o soudech a soudcích však obsahuje požadavek na nezávislost soudů jako institucí.

A v tomto duchu je pak formulován i jeho obsah a jsou formulována i rozhodnutí Ústavního soudu ve směru k soudům.

Soudy jsou tak u nás postupně přetvářeny z jednoho ze tří garantů demokratického právního státu, jehož jediným úkolem je zajišťovat výkon státní moci v souladu se zákonem, na soustavu institucí na ostatních částech této společnosti zcela nezávislých. Na soustavu institucí, jejichž zaměstnanci si mohou ve své podstatě dělat, co chtějí bez velkého nebezpečí, že za takové jednání budou výrazněji postiženi.

Názory, které ve vztahu k soudům a jejich nezávislosti na čemkoliv v této společnosti, u nás existují, tak představují přímé ohrožení demokracie jako takové.

13. ZÁVĚR.

Co říci závěrem?

V preambuli naší Ústavy se píše o odhodlání budovat tento stát jako vlast rovnoprávných, svobodných občanů, kteří jsou si vědomi svých povinností vůči druhým a zodpovědnosti vůči celku.

I téma dnešní konference je důkazem, že toto prohlášení u lidí, kteří se věnují výkonu moci soudní, jaksí neplatí. Oni od nás požadují, abychom my jejich potřeby uspokojovali jen a výhradně kvalitní prací, zatímco oni si stále hlasitěji přisvojují právo uspokojovat naše potřeby prací nekvalitní.

Tím nejen, že porušují rovnoprávnost všech, ale současně dávají najevo, že jejich vědomost o povinnostech vůči druhým poněkud pokulhává a odpovědnost vůči celku je něco, co je vůbec nezajímá.

Konkrétně. Příčinou současného neutěšeného stavu v našem soudnictví je skutečnost, že soudci mají právo na to, aby nebyli trestáni za svoje jednání popsané v trestním zákoně jako trestný čin a současně mají právo na to, aby neodpovídali za škody, které při výkonu své funkce vědomě způsobí.

A to je v rozporu nejen s právem na rovnost práv, ale je to v rozporu i se samou postatou člověka jako tvora společenského, který jen ve společnosti jiných lidí může uspokojovat svoje potřeby na úrovni, na jakou je zvyklý.

Literature

- 1) Aristoteles, *Politika*, Praha, Jan Laichtner, 1939, str. 19
- 2) Rousseau J. J., *O společenské smlouvě*, Praha, 1949, str. 40 an.
- 3) Hobbes T., *Leviatan*, Praha, Melantrich, 1941, str. 307
- 4) Hobbes T., *Leviatan*, Praha, Melantrich, 1941, str. 81 an.

*Dny práva 2011 – Days of Law 2011 [online]. Brno: Masarykova univerzita, 2012 ISBN 978-80-210-5919-1 (soubor) 9788021047334. Dostupné z:
<http://www.law.muni.cz/content/cs/proceedings/>*

Contact – email

v.kamaryt@centrum.cz